

Bibliografia Pienin – przekrój

(stan na 1.07.2018 r.)

opracował Krzysztof Karwowski

OCHRONA PRZYRODY

Historia ochrony przyrody

DĄBROWSKI PIOTR, Zarys historii ochrony przyrody w Pieninach, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2008, 10: 147-169.

Opisano starania o Park Narodowy w Pieninach, współpracę z Czechosłowacją, pierwsze lata działalności Parku; omówiono czas wojny i okresu odbudowy; opisano Pieniński PN w nowych ramach organizacyjnych, w obliczu zagrożenia ze strony budowy zapory; pokrótce opisano słowacki Pieniński narodny park oraz działania obu parków w okresie 1970-1980 oraz w III Rzeczypospolitej i Republice Słowacji.

GOETEL WALERY, Walka o Pieniny (W sprawie projektu budowy zapory na Dunajcu w rejonie Czorszty-na), „Wierchy” 1956, 25: 24-41.

Omówiono historię oporu przeciw budowie zapory, walory przyrodnicze i kulturowe Pienin, rolę spływu Dunajcem, wartość Pienin dla nauki; opisano historię powołania parku narodowego, warianty budowy zapory, zagrożenia dla zabytków i przyrody pienińskiej; podano argumenty za i przeciw budowie zapory na Dunajcu; omówiono zagrożenia geologiczne i geomorfologiczne dla budowy zapory i zbiornika.

KARWOWSKI KRZYSZTOF, Powołanie Rady Pienińskiego Parku Narodowego I kadencji 1955–1959 oraz jej pierwsza sesja w dniu 15 września 1955 r., „Pieniny – Przyroda i Człowiek” 2012, 12: 129-141.

Omówiono historię i umocowanie prawne Rady PPN, powołanie Rady i jej regulamin; zrelacjonowano pierwszą sesję Rady w 1955 r.; załączono przemówienie S. Smólskiego; omówiono sprawozdanie dyrektora Parku; opisano przebieg sesji, wolne wnioski oraz ich opiniowanie.

SMÓLSKI STANISŁAW, Historia ochrony przyrody w Pieninach i jej zadania w obliczu nadchodzących zmian, [w:] K. Zarzycki (red.), Przyroda Pienin w obliczu zmian, „Studia Naturae” 1982, ser. B, 30: 475-485.

Opisano walory przyrodnicze Pienin, historię powstania Pienińskiego PN oraz czynniki zagrażające przyrodzie Parku.

SZAFER WŁADYSŁAW, Dwanaście lat walki o utworzenie Pienińskiego Parku Narodowego, „Chrońmy Przyrodę Ojczyzną” 1964, 20(1): 3-20.

Podano chronologiczny zapis działań na rzecz powstania Parku Narodowego w Pieninach z uwzględnieniem uczestniczących osób i organizacji; przedstawiono ważniejsze publikacje na temat wyjątkowości przyrody Pienin, omówiono działania administracyjne rządu, Państwowej Komisji Ochrony Przyrody i Lasów Państwowych, opisano współpracę z Czechosłowacją; podano bieżące zagrożenia dla przyrody Pienin oraz historię wykupów terenów pod Park od prywatnych właścicieli.

SZCZOCARZ ANDRZEJ, Historia współpracy słowackiego i polskiego parku narodowego w Pieninach, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1998, 6: 15-18.

Podano historię powstania Parku Narodowego w Pieninach i Słowackiego Rezerwatu Przyrodniczego w Pieninach w 1932 r.; opisano porozumienia z 1982, 1988, 1991 roku oraz bieżącą współpracę obu parków narodowych.

TERNENYOVA VIOLA, Vývoj spolupráce chránených území v poľsko-slovenských Pieninách so zameraním na dôsledky pre dnešný PIENAP [= Współpraca na rzecz rozwoju obszarów chronionych w polsko-słowackich Pieninach, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu PIENAP], „Pieniny – Przyroda i Człowiek” 2014, 13: 139-150.

Przedstawiono problem niesprecyzowanej definicji transgranicznych obszarów chronionych, analizę czynników kształtujących historię współpracy między obu pienińskimi parkami narodowymi w Pieninach oraz potrzebę dalszej współpracy.

TYSZKIEWICZ JAN, Akty prawne, konferencje i uroczystości związane z utworzeniem Parku Narodowego w Pieninach w latach 1929-1932, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1992, 1: 5-16.

Opisano wstępne starania o utworzenie parku narodowego, wytyczenie terytorium Parku, uroczyste otwarcie PPN, dopełnienie czynności organizacyjnych oraz utworzenie Parku w Pieninach słowackich.

Pieniński Park Narodowy i Pieninský národný park

(Historia utworzenia parków – zob. Historia ochrony przyrody)

ANALIZY OPISOWE DZIAŁALNOŚCI PIENIŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO za lata 1990–2011 [roczne sprawozdania], Pieniński Park Narodowy, Krościenko n.D. 1991–2015, msk., zał.

Omówiono ochronę przyrody nieożywionej, ochronę ścisłą, ochronę ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych, ochronę zwierząt i roślin, ochronę dziedzictwa kulturowego, walorów widokowych i przeciwpożarową; opisano działania ochronne w otulinie Parku; opisano działalność w zakresie udostępniania Parku do badań, gromadzenia i udostępniania zbiorów, edukacji środowiskowej, wydawnictw, organizacji zwiedzania; omówiono podstawy prawne oraz personalne i materialne podstawy działania PPN.

DZIEWOLSKI JERZY, Jubileusz pięćdziesięciolecia Pienińskiego Parku Narodowego, „Chrońmy Przyrodę Ojczyzną” 1982, 38(6): 7-19.

Przedstawiono refleksje nad działalnością Parku Narodowego w Pieninach przed wojną i Pienińskiego Parku Narodowego po wojnie.

GÓRECKI ANDRZEJ, POPIELA RENATA, DRÓZDŹ-KORBYLA MAGDALENA, Pieniński Park Narodowy a mieszkańcy jego otuliny, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2002, 7: 109-124.

Dokonano oceny najbliższego otoczenia, oceny warunków życia mieszkańców, wizerunku Parku w świadomości mieszkańców, oceny działalności dyrekcji PPN; omówiono stosunek do ograniczeń wynikających z konieczności ochrony środowiska; opisano zachowania popierane przez mieszkańców oraz zaangażowanie mieszkańców w ochronę przyrody pieniniskiej; porównano PPN do innych parków południowej Polski.

KOŁODZIEJSKI ADAM, Pieniński Park Narodowy w latach 1945-1976, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2002, 7: 125-137.

Opisano stan posiadania PPN w 1955 r., budowę zapory wodnej w Czorsztynie, budowę przystani flisackiej w Czorsztynie i Sromowcach Kątach, założenie Oddziału PTTK w Krościenku i jego współpracę z dyrekcją Parku, rozwój szkółek leśnych, ochronę i przebudowę szlaków turystycznych, wykupy gruntów prywatnych, obsadę stanowisk w dyrekcji PPN oraz próbę rozszerzenia Parku o Małe Pieniny.

KRONIKA PIENIŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO. Tom I. Od początku istnienia do 1961 [red. J. Zaremba], Pieniński Park Narodowy, Krościenko n.D. [1962], msk. 235 s.

Podano najważniejsze daty z historii regionu pieniniskiego; omówiono wykorzystanie zasobów przyrody do roku 1932; opisano starania o objęcie ochroną terenów PPN i prace organizacyjne po II Wojnie Światowej do 1961 r.; opisano najważniejsze wydarzenia w PPN w latach od 1955 do 1961 r., stan organizacyjny PPN, turystykę (w tym historię od 1932 r.), przyrodę, hydrografię, omówiono temat zapory w rejonie Czorsztyna; zamieszczono piśmiennictwo (925 poz.).

KRONIKI PIENIŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO [tomy II-XXV za lata 1962-1989 (brak 1983), pod red. J. Kowalskiego, R. Bartyzela, A. Kołodziejskiego, K. Karwowskiego], Pieniński Park Narodowy, Krościenko n.D. [1963-1992], msk.

Omówiono teren parku narodowego, warunki meteorologiczne, wody, ukształtowanie powierzchni gleby, świat roślinny i zwierzęcy, leśną gospodarkę rezerwatową, badania naukowe, turystykę i jej wpływ na przyrodę Parku.

KRONIKI PIENIŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO [tomy: XXVI-XLVII za lata 1990-2011, pod red. K. Karwowskiego], Pieniński Park Narodowy, Krościenko n.D. 1990-2014, msk., zał.

Omówiono ochronę przyrody nieożywionej, ochronę ścisłą, ochronę ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych, ochronę zwierząt i roślin, ochronę dziedzictwa kulturowego, walorów widokowych i przeciwpożarową; opisano działania ochronne w otulinie Parku; opisano działalność w zakresie udostępniania Parku do badań, gromadzenia i udostępniania zbiorów, edukacji środowiskowej, wydawnictw, organizacji zwiedzania; omówiono podstawy prawne oraz personalne i materialne podstawy działania PPN; dołączono kalendarium i wykaz piśmiennictwa.

MODZELEWSKA MARIA, Pieniński Park Narodowy – problemy planistyczne jego otoczenia, „Pieniny Przyroda Człowiek” 1992, 1: 67-73.

Opisano relację regionu pienińskiego do Pienińskiego Parku Narodowego; omówiono Regionalny Plan Rozwoju Województwa Nowosądeckiego; opisano stosunek PPN do realizacji Zbiornika Czorsztyńskiego; omówiono ochronę PPN w planach przestrzennych na przykładzie MPO Gminy Krościenko.

PETRY IZABELA, Przekształcenia własnościowe w Pienińskim Parku Narodowym w latach 1989-2007 [praca magisterska], Wydział Rolno-Ekonomiczny Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Kraków 2009, msk., 80 s.

Podano ogólne informacje o Pienińskim PN; opisano stosunki własnościowe do 1989 r. i do 2007 r., wykupy gruntów, Pieniński PN na tle innych parków narodowych.

SMÓLSKI STANISŁAW, The Pieniny National Park, State Council for Conservation of Nature, Kraków 1960, 23 s.

Omówiono położenie geograficzne, rzeźbę terenu, budowę geologiczną, przełom Dunajca, klimat, florę i faunę, działalność człowieka w Pieninach, turystykę, badania w Pieninach oraz Pieniński PN jako pierwszy międzynarodowy pograniczny park w Europie.

SMÓLSKI STANISŁAW, 50 lat Pienińskiego Parku Narodowego, Krościenko n.D. 1982, 20 s.

Opisano historię poznawania Pienin, prace nad powstaniem parku narodowego, działalność Parku Narodowego w Pieninach, historię badań naukowych przed II wojną światową, restytucję Parku po wojnie, zagrożenie budową zapory na Dunajcu oraz współczesną działalność Parku.

SZCZOCARZ ANDRZEJ, Program o ochronie Pienińskiego Parku Narodowego przed skutkami budowy i eksploatacji Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyń-Niedzica i Sromowce Wyżne, Pieniński Park Narodowy, Krościenko n.D. [1988], msk, [8] s. (zbiory PPN)

Opisano zadania dla Ministerstwa, zadania dla Pienińskiego PN, zadania dla inwestora budowy zapory, zadania dla Wojewody, podział zadań wg wykonawcy; omówiono przewidywane zmiany po wybudowaniu zbiornika, skutki i sposoby przeciwdziałania.

SZCZOCARZ ANDRZEJ, Problemy ochrony i rozwoju Pienińskiego Parku Narodowego, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1992, 1: 75-88.

Omówiono podstawy prawne istnienia Pienińskiego PN, jego teren i granice; przedstawiono Pieniński PN w przestrzeni gospodarczej; podano główne cele Pienińskiego PN: udostępnienie Parku do badań naukowych, udostępnienie Parku do zwiedzania, tworzenie prawnych, organizacyjnych, personalnych i materialnych podstaw do sprawnej realizacji celów podstawowych; omówiono zagrożenia dla Pienińskiego PN i możliwości ich eliminacji.

SZCZOCARZ ANDRZEJ, Historia współpracy słowackiego i polskiego parku narodowego w Pieninach, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1998, 6: 15-18.

Podano historię powstania Parku Narodowego w Pieninach i Słowackiego Rezerwatu Przyrodniczego w Pieninach w 1932 r.; opisano porozumienia z 1982, 1988, 1991 roku oraz bieżącą współpracę obu parków narodowych.

VOLOŠČUK IVAN (red.), Pieninský národný park [= Pieniński park narodowy (na Słowacji)], AKCENT, Banská Bystrica 1992, 382 s.

Opisano przyrodę Pienin i Spiskiej Magury: położenie, geologię; rzeźbę terenu, klimat, wody, gleby, rośliny, zwierzęta; omówiono działalność człowieka: jego historię, osadnictwo, gospodarkę rolną i leśną, łowiectwo, rybactwo i turystykę; omówiono ochronę przyrody, w tym historię poznawania przyrody Pienin i Pieninsky narodny park (PIENAP); dodano streszczenie w języku niemieckim i angielskim.

VONČINA MARTYNA, Biblioteka w Pienińskim Parku Narodowym, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2010, 11: 189-206.

Przedstawiono historię biblioteki, jej obecną działalność: gromadzenie zbiorów, ewidencja, opracowywanie; scharakteryzowano zbiory (struktura, księgozbiór, zbiory specjalne); omówiono przechowywanie zbiorów i jego udostępnianie.

Ochrona przyrody, monitoring

ADAMSKI PAWEŁ, Restytucja niepyłaka apollo (*Parnassius apollo frankenbergeri*) w Pienińskim Parku Narodowym – próba podsumowania, „Pieniny – Przyroda i Człowiek” 2016, 14: 119-131.

Opisano gatunek i historię jego badań w Polsce; omówiono pierwotny program ochrony, w tym: odtworzenie zanikających lub zdegradowanych siedlisk, zwiększenie liczebności populacji; przedstawiono działania, w tym: odtworzenie siedlisk, hodowlę i wprowadzenie osobników w teren; omówiono efekty projektu, korekty planu restytucji oraz związane z nim kontrowersje; oceniono program.

BIRKENMAJER KRZYSZTOF, Utracone i ocalone zabytki przyrody nieożywionej w rejonie zbiorników wodnych Czorsztyn-Sromowce, [w:] R. Soja, S. Knutelski, J. Bodziarczyk (red.), *Pieniny – Zapora – Zmiany*, „Monografie Pienińskie” 2010, 2: 43-51.

Opisano zabytki przyrody nieożywionej: grupę skałek Zamku Czorsztyn, Podubocze, dolinę Harcygrund, Kapuśnicę (prawy i lewy brzeg Dunajca), górę zamkową w Niedzicy, prawy brzeg doliny Dunajca powyżej zamku w Niedzicy, dolinę Kosarzysk, Zielone Skałki, Brzeziny, Mizerną i Hubę.

GRODZKI WOJCIECH, Główne problemy ochrony lasu w Pienińskim Parku Narodowym, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1992, 1: 53-59.

Opisano czynniki abiotyczne: zanieczyszczenie powietrza, szkody atmosferyczne oraz czynniki biotyczne: grzyby pasożytnicze, szkodniki pierwotne, szkodniki wtórne.

HOLEKSA JAN (red.), Zakres, tempo i mechanizmy zmian w przyrodzie terenów chronionych w Polsce, Część I, „Studia Naturae” 2007, 54 cz. I, 304 s.

Zamieszczono artykuły dotyczące m.in. Pienińskiego PN, poruszające następujące zagadnienia: dynamika roślinności na opuszczonych polanach, zarastanie nieużytkowanych polan przez osikę, przemiany zbiorowisk naskalnych i kserotermicznych; zmiany w roślinności na podstawie map katastralnych z XIX w.; zanieczyszczenie metalami ciężkimi i ozonem; dynamika roślinności łąkowej przy ciągłych zabiegach ochronnych; przemiana łąk świeżych i pastwisk.

KARWOWSKI KRZYSZTOF, Monitoring środowiska w Pienińskim Parku Narodowym, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2003, 8: 119-125.

Omówiono monitoring warunków środowiskowych: klimatu, zanieczyszczenia powietrza, wód, powierzchni ziemi i gleb, monitoring przyrody ożywionej: zbiorowisk leśnych i nieleśnych, roślin i zwierząt oraz monitoring obiektów zabytkowych.

MURANYI ROMAN, WRÓBEL IWONA, Rola narodowego banku nasion w ochronie zagrożonych gatunków roślin Pienińskiego Parku Narodowego, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2006, 9: 79-85.

Omówiono rolę Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej PAN w Powsinie, jego współpracę z Pienińskim PN w pozyskaniu zagrożonych gatunków roślin oraz problemy z pozyskaniem i hodowlą wybranych gatunków.

SZCZĘSNY TADEUSZ, Sprawa projektu budowy zapory wodnej na Dunajcu w okolicy Czorsztyna ze stanowiska ochrony przyrody, „Chrońmy Przyrodę Ojczystą” 1958, 14(6): 5-31.

Odniesienie się do koncepcji budowy dwóch zapór: pod Zielonymi Skałkami i Tylmanową oraz dwóch tuneli ciśnieniowych pod Gorcami do elektrowni k. Tylmanowej i Jazowska.

TARNAWSKI DARIUSZ, SMOLIS ADRIAN, KADEJ MARCIN, MALKIEWICZ ADAM, Projekt programu czynnej ochrony niepylaka apollo *Parnassius apollo* (LINNAEUS, 1758) w Polsce, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław 2012, 139 s.

Omówiono zmiany liczebności polskiej populacji niepylaka apollo od XIX w. i ocenę stanu bieżącego; opisano czynniki zmniejszające liczebność lub powodujące zanik jego stanowisk; zdefiniowano cele ochrony i monitoring; opisano podejmowane metody zaradcze oraz oceniono ich skuteczność.

URBAN JAN, MARGIELEWSKI WŁODZIMIERZ, Koncepcja ochrony i popularyzacji krajoznawczej obiektów przyrody nieożywionej na górze Wżar koło Czorsztyna (Karpaty), „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1995, 4: 99-104.

Omówiono wartości naukowe i dydaktyczne obiektów na Wżaże (Wdzaże) oraz cel i sposób ich ochrony.

VONČINA GRZEGORZ, Nielegalne wyręby drzew i kradzieże drewna w Pienińskim Parku Narodowym w latach 1982-2000, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2003, 8: 111-118.

Dokonano analizy terminów i liczby kradzieży lub nielegalnych wyrębów; podano liczbę skradzionych drzew w latach 1982-2000, oraz wielkość jednostkowej kradzieży lub nielegalnego wyrębu; zwaloryzowano zagrożenia przestępstwami i wykroczeniami; opracowano mapę zagrożeń obszarów leśnych PPN.

VONČINA GRZEGORZ, Natura 2000 w Pienińskim Parku Narodowym, „Pieniny – Przyroda i Człowiek” 2014, 13: 113-124.

Wymieniono obszary Natura 2000 istniejące w polskich i słowackich Pieninach i okolicy oraz gatunki ptaków objęte dyrektywą ptasią; opisano stan przedmiotów ochrony w obszarze „Pieniny”, w tym wymieniono i oceniono typy siedlisk oraz gatunki roślin i zwierząt objęte dyrektywą siedliskową; opisano problemy związane z zarządzaniem obszaru także przez pryzmat Planu ochrony Pienińskiego PN.

WRÓBEL IWONA, KOZIK BOGUSŁAW, Praktyczna ochrona flory i fauny muraw kserotermicznych kserotermicznych ciepłolubnych łąk w Pienińskim Parku Narodowym, [w:] Sympozja i Konferencje ZPKWŚ 2008, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach, Katowice 2008, ss. 10-12.

Scharakteryzowano ciepłolubne zespoły i zbiorowiska roślinne (ciepłolubną murawę naskalną, murawę kserotermiczną i ciepłolubną łąkę pienińską); omówiono ich waloryzację, zagrożenia i ochronę w Pienińskim PN.

WITKOWSKI ZBIGNIEW J., Dlaczego chronimy Pieniny? Rozważania z okazji 70-lecia utworzenia pierwszego w Europie i drugiego w świecie międzynarodowego parku narodowego, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2003, 8: 3-10.

Przedstawiono kalendarium ochrony przyrody w Pieninach, walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz bieżące problemy ochrony przyrody.

Ochrona środowiska

JURKIEWICZ TOMASZ, MICZYŃSKI JANUSZ, KOZAK JANUSZ, Pomiar natężenia ruchu pojazdów na drodze Krośnica–Niedzica i jego wpływu na jakość powietrza na terenie Pienińskiego Parku Narodowego, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2002, 7: 31-42.

Omówiono natężenie ruchu pojazdów, badania zanieczyszczeń powietrza (stężenie NO₂ i SO₂), zanieczyszczenie powietrza w rejonie Hali Majerz oraz zalecenia ochronne.

KOZAK JANUSZ, MICZYŃSKI JANUSZ, JURKIEWICZ TOMASZ, Ocena stanu zanieczyszczenia w Krościenku nad Dunajcem, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2002, 7: 23-30.

Opisano warunki pogodowe, wysokości stężeń NO₂ i SO₂ w latach 1996-98, rozkład przestrzenny zanieczyszczeń NO₂ i SO₂ oraz gradient pionowy zanieczyszczeń powietrza.

MAGIERA TADEUSZ, Podatność magnetyczna gleb Pienińskiego Parku Narodowego jako efekt antropogenicznych zanieczyszczeń atmosfery, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1998, 6: 125-136.

Omówiono metodykę pomiarów magnetycznych; opisano założone profile i wartości parametrów histerezy; przedstawiono analizę termomagnetyczną oraz rozkład żelaza w obrębie profili glebowych.

MICZYŃSKI JANUSZ, KOZAK JANUSZ, JURKIEWICZ TOMASZ, Przestrzenny rozkład stężeń dwutlenku siarki i azotu w rejonie Pienińskiego Parku Narodowego, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1998, 6: 143-153.

Przedstawiono warunki meteorologiczne rejonu Pienin, zimowe i letnie wyniki pomiarów NO₂ i SO₂ oraz przestrzenny rozkład stężeń NO₂ i SO₂.

MICZYŃSKI JANUSZ, WOJKOWSKI JAKUB, JURKIEWICZ TOMASZ, Kwasowość opadów atmosferycznych w Pienińskim Parku Narodowym w latach 1994-1996, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1998, 6: 137-141.

Przedstawiono procentowy udział wartości pH opadów, ocenę kwasowości w okresach czasu oraz sytuację synoptyczną w regionie.

PANASIUK DAMIAN, Problemy wartościowania środowiska w ocenie zbiornikowych inwestycji gospodarki wodnej [rozprawa doktorska], Wydział Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2002, msk., 208 s., 6 zał.

Omówiono oddziaływanie na środowisko górskich zbiorników wodnych, wycenę ekonomiczną elementów środowiska, zmiany w środowisku związane z budową zapory w Czorsztynie, szacowanie zmian wartości ekonomicznej środowiska

w otoczeniu zapory w Czorsztynie (wartość turystyczną Pienińskiego PN, zmianę wartości społecznej i użytkowej, ocenę opłacalności zapory).

STASZEWSKI TOMASZ (red.), KUBIESA PIOTR, ŁUKASIK WŁODZIMIERZ, SZDZUJ JERZY, Oznaczanie ilości i składu chemicznego mgły oraz określanie zawartości metali ciężkich w glebach w sieci monitoringu Pienińskiego Parku Narodowego [ekspertyza], Instytut Ekologii Terenów uprzemysłowionych, Katowice 2000, 10 s., 8 ryc.

Podano charakterystykę skażenia gleb metalami ciężkimi według danych literaturowych; omówiono zawartość Pb i Cd oraz wartość pH w glebach Pienińskiego PN; opisano okres i ilość przepływającej mgły, średnie stężenia kationów Na, Ca, Mg, H, K, Al., Mn, Zn we mgle oraz ładunek Pb, Cd, N, S we mgle.

STASZEWSKI TOMASZ, KUBIESA PIOTR, ŁUKASIK WŁODZIMIERZ, UZIĘBŁO ALDONA K., SZDZUJ JERZY, Monitoring zmian w drzewostanie świerkowym na terenie Pienińskiego Parku Narodowego, „Pieniny Przyroda i Człowiek”, 2008, 10: 3-9.

Scharakteryzowano stężenia gazowe zanieczyszczeń powietrza, wody opadowe, chemizm igieł świerka; oceniono stanu zdrowotny drzewostanu świerkowego w roku 1998 i 2004.

SZAREK-ŁUKASZEWSKA GRAŻYNA, Zanieczyszczenie parków narodowych w Polsce – zmiany w czasie [w:] J. Holeksa (red.) Zakres, tempo i mechanizmy zmian w przyrodzie terenów chronionych w Polsce. Część I, „Studia Naturae” 2007, 54, cz. I: 189-199.

Podano stężenie ołowiu w mchu *Pleurozium schreberi* w latach 1975-2004, stężenie cezu 137 w mchach w 1986 r., stężenie ozonu troposferycznego w powietrzu w latach 1996-1999 oraz prognozy na przyszłość.

SZEMIETA ANDRZEJ, TRYCH ANDRZEJ, Stan gospodarki odpadowej gmin wchodzących w skład Pienińskiego Parku Narodowego, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa 2009, msk. 14 s.

Omówiono analizę założeń dotyczących gospodarki odpadowej oraz faktycznego jej stanu w gminach, na których terenie znajduje się PPN oraz badanie zdolności gminnej gospodarki odpadowej z założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu i dokumentach strategicznych gmin.

Ochrona krajobrazu

CZAŚTKA ANDRZEJ, Próba oceny realnego stanu krajobrazu wokół Pienińskiego Parku Narodowego w aspekcie dynamicznego rozwoju zabudowy sąsiadujących z nim na wsi na wybranych przykładach, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2008, 10: 95-103.

Omówiono tożsamość i dysharmonię w procesie rozwoju historycznych układów osiedlowych, problem aktualności wykonanych studiów oraz zaprezentowano działania obserwowane w terenie.

FABIANOWSKI JERZY, Kształtowanie krajobrazu w okolicy Szczawnicy, „Ochrona Przyrody” 1957, 24: 65-156.

Opisano położenie Szczawnicy, klimat, podłoże geologiczne, wody mineralne, lasy; podano opis przyrodniczy i wytyczne zagospodarowania dla Bryjarki, Palenicy i Huliny.

FORCZEK-BRATANIEC URSZULA, Droga widokowa Krośnica – Sromowce Kąty przecinająca teren Pienińskiego Parku Narodowego, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1998, 6: 213-224.

Podano charakterystykę i waloryzację drogi; omówiono ochronę wartości naturalnych, kulturowych i widokowych; zaproponowano aranżację turystyczną, integracyjną i edukacyjną; zaprezentowano graficzne analizy architektoniczne drogi i jej otoczenia.

FORCZEK-BRATANIEC URSZULA, Zmiany w krajobrazie wokół zbiorników wodnych w Pieninach, [w:] R. Soja, S. Knutelski, J. Bodziarczyk (red.), Pieniny – Zapora – Zmiany, „Monografie Pienińskie” 2010, 2: 259-279.

Omówiono bezpośrednie skutki budowy zbiorników: przekształcenie Doliny Dunajca w zbiornik wodny, likwidację uniikatowego krajobrazu pogranicza kultur wraz z wieloma obiektami zabytkowymi, zmiany warunków widokowych, wprowadzenie nowego układu komunikacyjnego, przeniesienie osadnictwa z doliny na stoki, budowę nowych osad i rozbudowę istniejących, rozbudowę infrastruktury oraz omówiono pośrednie skutki budowy zbiorników: zmniejszanie terenów

otwartych, zmianę charakteru pól uprawnych i łąk, wzrost powierzchni terenów zabudowanych, zmianę tradycyjnej struktury zabudowy.

FORCZEK-BRATANIEC URSZULA, ZAJĄC EWELINA, Reklamy w krajobrazie Pienin, „Pieniny – Przyroda i Człowiek” 2014, 13: 101-112.

Opisano pierwsze niepokoje i regulacje prawne związane z nadmiarem reklam w Polsce i na świecie, przedstawiono problem nasilenia reklam w ostatnich latach i przykłady interwencji w rejonie Pienińskiego PN oraz podano próby rozwiązania problemu reklam w kraju poprzez regulacje prawne.

ROMEYKO-HURKO KAJ, Zatopione krajobrazy doliny Dunajca w rejonie Czorsztyna, [w:] J. Partyka, Mijające krajobrazy Małopolski, [seria wyd.:] Mijające krajobrazy Polski, PTTK Zarząd Główny, Komisja Sprawozdawcza, Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK, Kraków 2011, ss. 115-138.

Problem budowy zapory; opis krajoznawczy miejsc i miejscowości: Łopuszna, Dębno, stare Maniowy, Równia Falsztyńska, Ciechorzyn, Zielone Skałki, Czorsztyn, Kluszkowce, Przełęcz Snózka, Wdżar, Przełom Czorsztyński, „Rówień Czorsztyńska”, zamek Czorsztyn, Nadzamecze, Podzamecze, Dolina Harczygrund, Pieniński PN, zamek Dunajec, Niedzica, Przełom Niedzicki, „Rówień Niedzicka”, Sromowce Wyżna, Wygon, Dolina Falsztyńskiego Potoku, Falsztyn, Frydman, rzeka Białka; krajobraz ahistoryczny.

STĘPIEŃ PIOTR, Wartości krajobrazowe związane z ruinami zamku Czorsztyn i potrzeba ich ochrony, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2008, 10: 105-117.

Przedstawiono zamek jako fortecę i ruinę; omówiono widoki na ruiny zamku Czorsztyn, widoki z ruin oraz zagrożenia i ochronę.

Edukacja środowiskowa

BORKOWSKI WIESŁAW, Terenowe ścieżki przyrodnicze jako skuteczna forma ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na terenie Pienin i Beskidu Sądeckiego [praca dyplomowa], Centrum Ekologii Człowieka i Bioetyki Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego, Warszawa 2002, msk., 61 s.

Omówiono ochronę przyrody w Pieninach i Beskidzie Sądeckim; opisano terenową edukację ekologiczną oraz ścieżki przyrodnicze.

DĄBROWSKI PIOTR, Pieniński Park Narodowy jako ośrodek edukacji środowiskowej [rozprawa doktorska], Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie, Kraków 1994, msk., 230 s.

Zaprezentowano rozwój i stan obecny poglądów na edukację środowiskową ze szczególnym uwzględnieniem polskich parków narodowych; omówiono miejsce edukacji środowiskowej w działalności PPN, czynniki określające przydatność dydaktyczną PPN, oczekiwania i opinie na temat działalności PPN w zakresie edukacji środowiskowej ze strony zwiedzających i lokalnych szkół; opisano waloryzację przyrodniczo-dydaktyczną szlaków i ścieżek, wytyczenie trasy najbardziej wartościowej pod kątem edukacji oraz podano propozycje optymalizacji pracy w zakresie edukacji środowiskowej.

DĄBROWSKI PIOTR, KONIECZNY KRZYSZTOF, Postawy i oczekiwania zwiedzających wobec Pienińskiego Parku Narodowego w zakresie edukacji środowiskowej, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 1992, 1: 89-95.

Przedstawiono walory edukacyjne Pienińskiego PN, strukturę demograficzno-społeczną zwiedzających, poziom wiadomości na temat PPN, powody skłaniające do odwiedzin PPN oraz PPN w oczach zwiedzających.

KOLASIŃSKA ANNA, Postawy turystów w odniesieniu do ochrony przyrody w świetle badań ankietowych na przykładzie Pienińskiego Parku Narodowego, „Folia Turistica” 2010, 22: 207-216.

Scharakteryzowano respondentów; opisano postawę turystów wobec ochrony przyrody, znajomość regulaminu zwiedzania Pienińskiego PN; przedstawiono propozycje zabezpieczeń przyrody przed dewastacją.

PRÓSZYŃSKA-BORDAS HANNA, SZCZAPA ROBERT, Ośrodki obsługi zwiedzających w Pienińskim Parku Narodowym w opinii turystów, „Pieniny Przyroda i Człowiek” 2010, 11: 131-147.

Opisano działalność edukacyjną w parkach narodowych i w Pienińskim PN, działalność wystawienniczą Pienińskiego PN (pawilon główny w Krościenku, pawilon w Czorsztyń-Majerzu, pawilon w Szczawnicy, pawilon w Sromowcach Niżnych, wystawę na Zamku Czorsztyn, pawilony słowackie); analizowano badania ankietowe pod kątem struktury demo-

graficzno-społecznej respondentów, organizacji wyjazdu i pobytu, przebiegu zwiedzania oraz opinii turystów o pawilonach.

SZCZOCARZ ANDRZEJ, Program edukacji środowiskowej Pienińskiego Parku Narodowego. 1. Program wystaw w pawilonach obsługi zwiedzających Pieniński Park Narodowy, Krościenko nad Dunajcem 1995, msk. 59 s.

Podano główne założenia światowej strategii ochrony przyrody; omówiono zagrożenia Pienińskiego PN; analizowano jak przedstawić Pieniński PN - jako muzeum czy wystawę?; opisano system pawilonów obsługi zwiedzających PPN, ogólne założenia programowe pawilonów obsługi zwiedzających PPN; omówiono realizację wystaw.

Plany ochrony

DZIEWOLSKI JERZY (opr.) [2000], Operat ochrony ekosystemów leśnych. Tom V. Charakterystyka i przemiany drzewostanów Pienińskiego Parku Narodowego, [w:] Plan Ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na okres 1.01.2001 r. do 31.12.2020 r., Kraków – Krościenko n.D., msk., 26 s., 19 ryc., 26 tab.

Zamieszczono charakterystykę drzewostanów, historię miejscowej gospodarki leśnej; omówiono przyrost i oceniono przemiany strukturalne lasu; dołączono rozkład grubości i liczby drzew dla wybranych gatunków i rejonów, wyniki obliczeń statystycznych pomiaru drzew na powierzchniach próbnych.

JAGIELŁO ZDZISŁAW (opr.), Operat ochrony naturalnego przebiegu procesów przyrodniczych, [w:] Plan Ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na okres 1.01.2001 r. do 31.12.2020 r., Kraków – Krościenko n.D. 2000, msk., 17 s.

Opisano historię powstania i reaktywowania Pienińskiego PN, kategorie ochronności w różnych okresach oraz zmiany w ekosystemach w wyniku naturalnych procesów przyrodniczych.

JAGIELŁO ZDZISŁAW (opr.), Operat ochrony ekosystemów leśnych. Tom I. Elaborat, [w:] Plan Ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na okres 1.01.2001 r. do 31.12.2020 r., Kraków – Krościenko n.D. [2000], msk., 82 s., [16] s., 15 s.

Zamieszczono ogólny opis Parku, podział powierzchniowy, historyczne i przyrodnicze uwarunkowania rozwoju ekosystemów leśnych, ocenę aktualnego stanu drzewostanów, waloryzację drzewostanów, ich biotyczne i abiotyczne zagrożenia, generalną koncepcję celów i zasad ochrony, zabiegi ochronne i zestawienie zadań ochronnych, propozycje zmian granic otuliny i granic Parku, propozycje wykupu gruntów, metodykę i zakres prac urzędzeniowych, zależności i powiązania ochronne z innymi operatami.

KAŹMIERCZAKOWA RÓŻA, PERZANOWSKA JOANNA, WRÓBEL IWONA, ZARZYCKI JAN, Operat ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych Pienińskiego Parku Narodowego. Synteza, [w:] Plan Ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na okres 1.01.2001 r. do 31.12.2020 r., Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2000, msk., 20 s.

Opisano cel i ogólne założenia planu ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych na lata 1999-2018; podano wykaz zbiorowisk nieleśnych, wykaz kartowanych jednostek roślinności nieleśnej, typy LEN (lądowe ekosystemy nieleśne) wyróżnione na terenie PPN; omówiono zasady waloryzacji zbiorowisk nieleśnych, ich zagrożenia, ochronę, dokumentację, monitoring oraz analizę obszaru otuliny i korekty granic PPN.

SZCZĘSNY BRONISŁAW, Operat ochrony ekosystemów wodnych. Tom I. Projekt ochrony ekosystemów wodnych [w:] Plan Ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na okres 01.01.2001 r. do 31.12.2020 r., Kraków 2000, msk., 33 s., 25 tab.

Omówiono hydrochemię potoków, zatoki Harczygrunt i Dunajca; z zakresu hydrobiologii omówiono historię badań, listę gatunków, charakterystykę zoogeograficzną gat. o szczególnym znaczeniu dla Pienin, rozmieszczenie pionowe, zgrupowania, waloryzację zlewni, ryby, zagrożenia, wodną roślinność kwiatową.

WITKOWSKI ZBIGNIEW (opr.), Operat ochrony fauny. Tom I. Synteza operatu, [w:] Plan Ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na okres 1.01.2001 r. do 31.12.2020 r., Kraków – Krościenko n.D. [2000], msk., msk., 94 s., 6 ryc.

Opisano stan wiedzy o faunie Pienińskiego PN, w tym: stan fauny, grupy gat. o szczególnych walorach, waloryzację przestrzenną z punktu widzenia zgrupowań, prognozy zmian w faunie; opracowano plan ochrony fauny, plan badań, zakres i harmonogram prac oraz wymieniono gat. specjalnej troski.

WOŁOZYŃ BRONISŁAW W., OKARMA HENRYK, PROFUS PIOTR, RYBACKI MARIUSZ, SZCZĘSNY BRONISŁAW, JENNER BARTOSZ, PAWŁOWSKI JERZY, KOSIOR ANDRZEJ, DYDUCH-FALNIEWSKA ANNA [2000], Operat ochrony fauny. Tom II. Operaty szczegółowe, [w:] Plan Ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na okres 1.01.2001 r. do 31.12.2020 r., Kraków - Krościenko n.D., msk., 210 s. [3530]

Przedstawiono operaty: ochrony ssaków lądowych, nietoperzy, ptaków, płazów i gadów, fauny wodnej, mięczaków, chrząszczy, błonkówek, motyli oraz wybranych bezkręgowców lądowych.